

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოში მედიის ზეგავლენისგან დაცვის მექანიზმები

ასოცირებული პროფესორი, სამართლის დოქ. *ირინა აქუბარდია*, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

I. შესავალი

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს ათასწლოვანი ისტორია გააჩნია. მან გაუძლო საუკუნეებს და მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა მართლმსაჯულების დემოკრატიზაციის პროცესში. საქართველოში კი მხოლოდ 13 წელია რაც მოქმედებს, როგორც საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებული სასამართლო სისტემის შემადგენელი ნაწილი.

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო უზრუნველყოფს საზოგადოების ჩართულობას მართლმსაჯულების განხორციელებაში. იმავდროულად კი განაპირობებს საზოგადოების მიერ პასუხისმგებლობის აღებას, რაც საბოლოო ჯამში, ხელს უწყობს არსებული სამართლებრივი სისტემის მიმართ ნდობის ამაღლებას. განსაკუთრებით ხაზგასასმელია შეჯიბრებითობის პრინციპის რეალიზაციის გამოკვეთილი შესაძლებლობა და ასევე წვლილი სამართლებრივი აზროვნების განვითარებაში.

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო, როგორც მართლმსაჯულების განხორციელების ალტერნატიული ფორმა, უნდა პასუხობდეს სამართლიანი სასამართლოს უფლებით სარგებლობის ყველა აუცილებელ მოთხოვნას.¹ შესაბამისად, მნიშვნელოვანია, ნაფიც მსაჯულთა შემადგენლობაში შერჩეული იყოს დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი მსაჯულები, სამართალწარმოების პროცესში მათ მიმართ არასასურველი ზეგავლენის რისკები კანონით იყოს დაზღვეული, რათა ხელი არ შეეშალოს ობიექტური და სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღებაში.

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ მასმედიით გავრცელებული ინფორმაცია საქმის შესახებ, სატელევიზო სივრცეში მომზადებული სიუჟეტი უმე-

ტესნილად წარმოადგენს რომელიმე მხარის პოზიციის მხარდაჭერას და შეიძლება ობიექტურობას იყოს მოკლებული. კიდევ უფრო დიდი საფრთხე არსებობს სოციალური მედიის სახით, რომელიც ყოველსმომცველი და ინფორმაციის მიღების უმრეტი წყაროა. „ნაფიცი მსაჯული, რომელიც იყენებს სოციალურ მედიას საქმის შესახებ საკუთარი აზრის გამოსახატად, კარგავს მიუკერძოებლობას და კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს პროცესის სამართლიანობას“.²

ნაშრომის მიზანია, გამოვიკვლიოთ რა მიმართებაშია გამოხატვის თავისუფლება სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლებასთან, რამდენად გამართულია მედიის საქმიანობის მარეგულირებელი სამართლებრივი ბაზა, რა მექანიზმები შეიძლება არსებობდეს მედიის ზეგავლენისგან დასაცავად, რათა მისი გავლენა მინიმუმამდე იყოს დაყვანილი ან/და ასეთი გავლენის მიუხედავად ნაფიცმა მსაჯულებმა მაინც შეძლონ ობიექტური და სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღება.

II. გამოხატვის თავისუფლება და სამართლიანი პროცესი

საქმის საჯარო განხილვა და სამართლიანი სასამართლო პროცესის უფლება გარანტირებულია როგორც საერთაშორისო, ასევე ეროვნული კანონმდებლობით.

მედიასაშუალებები ადრესატთა ფართო წრისთვის მიმდინარე სისხლის სამართლის საქმეებზე ინფორმაციის მიწოდების გზით ზეგავლენას ახდენენ ინდივიდუალური თუ საზოგადოებრივი აზრის ფორმირების პროცესზე. შესაბამისად, ასრულებენ საზოგადოებაში სამართლებრივი ცნობიერების გავრცელების ფუნქციასაც. თუმცა შეიძლება სის-

¹ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის 13 ნოემბრის N1/4/557,571,576 გადაწყვეტილება, II.პ.98 (ხელმისაწვდომია: <https://constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=953>, ბოლოს ნანახია: 21.06.2024).

² *Marder, Nancy S., Jurors and social media, is a fair trail still possible, smu law review, 2014, 625-626.*

ხლის სამართლის პროცესისთვის სახიფათო როლიც ითამაშონ.³

არსებობს რისკები, ერთმანეთს დაუპირისპირდეს ორი ფუნდამენტური უფლება: სამართლიანი სასამართლო განხილვა და სიტყვის თავისუფლება. ზოგიერთი ქვეყნის კანონმდებლობა უპირატესობას ანიჭებს სიტყვის თავისუფლებას, ნაწილი კი სამართლიან სასამართლო განხილვას. მაგალითად, ამერიკაში, განსაკუთრებული საგამონაკლისო შემთხვევის გარდა, მედიასაშუალებები არ იზღუდებიან. მასმედიას არ ეკრძალება საქმის განხილვამდე და განხილვისას ინფორმაციის გავრცელება. ლიტერატურაში გამოთქმულია მოსაზრება, რომ ამგვარი აკრძალვები თუნდაც ეფექტური იყოს ინტერნეტის ეპოქაში, ეწინააღმდეგება კონსტიტუციის პირველი შესწორებით დაცულ სიტყვის თავისუფლებას.⁴ შესაბამისად, აქ უპირატესობა სიტყვის თავისუფლების მხარეზეა. ინგლისში კი უფრო წონადია ბრალდებულის უფლება სამართლიან სასამართლოზე და შესაბამისად, მედიის მიმართ გამოიყენება როგორც პრევენციული, ასევე რეპრესიული ღონისძიებები. საქმის განხილვაზე ზემოქმედების მომხდენი ინფორმაციის გამოქვეყნებისთვის შესაძლებელია მედიის წარმომადგენელთა მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყება.

საგულისხმოა, რომ ნაფიც მსაჯულთა მიუკერძოებლობის დასადგენად ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართალი მოითხოვს ე.წ. სუბიექტური და ობიექტური ტესტის შემოწმებას. სუბიექტური ტესტი გულისხმობს იმის შემოწმებას, ნაფიცმა მსაჯულებმა ვერდიქტი პირად მოსაზრებებს დააფუძნეს თუ არა.

ობიექტური ტესტი კი გულისხმობს იმის გარკვევას, არსებობს თუ არა მიუკერძოებლობასთან დაკავშირებით საკმარისი გარანტიები ლეგიტიმური ეჭვების გასაფანტად, საფრთხის ქვეშ ხომ არ დგას ნდობა, რაც ბრალდებულს სასამართლოს მიმართ უნდა ჰქონდეს.⁵

შეიძლება ითქვას, რომ სისხლის სამართლის საქმის გაშუქების თვალსაზრისით საქართველოს კანონმდებლობა, აშშ-ს მსგავსად, ნაკლებად ზღუდავს სიტყვის თავისუფლებას. აუცილებელია, მასმედია მოქმედებდეს იმგვარად, რომ არ შეიქმნას წინასწარი დამოკიდებულება ბრალდებულის მიმართ და არ დაზიანდეს მართლმსაჯულების ინტერესები. შესაბამისად, სასურველია ე.წ. მესამე მოდელის არსებობა, რომელიც ფრთხილ მიდგომას და გამობატვის თავისუფლებასა და სამართლიან სასამართლო პროცესს შორის ბალანსის დაცვას გულისხმობს.

III. მედიასაშუალებების საქმიანობის სამართლებრივი საფუძვლები

მედიასაშუალებების საქმიანობას აწესრიგებს მაუნციებელთა ქცევის კოდექსი, რომელიც 2009 წელს კომუნიკაციების მარეგულირებელმა კომისიამ მიიღო და განსაზღვრავს ჟურნალისტთა პროფესიული ქცევის სტანდარტებს. იმავე წელს შეიქმნა ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია, რომელიც ადგენს სამართლებრივი საკითხების გაშუქების წესებს. თუმცა სისხლის სამართლის საქმეზე ინფორმაციის გავრცელებისას არც ერთი საკანონმდებლო აქტით ჟურნალისტებს არ აქვთ დაწესებული შეზღუდვები, სამართლებრივად მბოჭავი, მზღუდავი ბარიერები.

საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის პრინციპები მოითხოვს, რომ მაუნციებელმა არ უნდა გადასცეს ისეთი ინფორმაცია ნაფიც მსაჯულთა შესახებ, რომელმაც შეიძლება ზიანი მიაყენოს სასამართლო პროცესს ან გავლენა მოახდინოს მის შედეგზე.⁶ აღსანიშნავია, რომ ხადას ხეობაში მომხდარი მკვლელობის საქმეზე ნაფიც მსაჯულებზე მედიის ზეგავლენასთან დაკავშირებით ჟურნალისტურმა ეთიკის ქარტიამ იმსჯელა და ქარტიის პრინციპების დარღვევა დაადგინა.⁷ ამასთან, მედიის თვითრეგულირების ორგანოების მიერ გაცემულ დასკვნებს, მხოლოდ სარეკომენდაციო ხასიათი

³ თუმანიშვილი, გიორგი, სისხლის სამართლის საქმეთა მედიის მიერ გაშუქება და დაბალანსებული საინფორმაციო პოლიტიკა, DGStZ (გერმანულ-ქართული სისხლის სამართლის ჟურნალი) 2/2021, 64 (ქართული ვერსია).

⁴ ვიდმარი, ნილ, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო (საერთო სამართლის ქვეყნები), 2005, გვ. 94.

⁵ *Middleton v. United Kingdom, (dec), #23934/94, ECHR 1996*, იხ. ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს შესახებ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენ-

ტული სამართლის მიმოხილვა, საქართველოს უზენაესი სასამართლო, 2018, გვ. 64.

⁶ საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის პრინციპების პირველი მუხლი.

⁷ საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის გადაწყვეტილება *სმიტების* ოჯახის მკვლელობის საქმის გაშუქებაზე (ხელმისაწვდომია: <https://www.qartia.ge/ka/siakhleebi/article/66954>, ბოლოს ნანახია: 21.06.2024).

აქვს. რეკომენდაციებს კი ვერ ექნება შემაკავებელი ეფექტი. საჭიროა ეთიკის ნორმების დარღვევისათვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაწესება. რეპორტაჟების, სიუჟეტებისა და სტატიების მომზადებისას პრაქტიკულად უნდა იყოს გამოყენებული „მაუწყებელთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 52-ე მუხლით გათვალისწინებული ჯეროვანი სიზუსტის, შესწორებისა და უარყოფის მექანიზმი. „მედია არ უნდა იყოს მეცამეტე მსაჯული.“

გამოხატვის თავისუფლებასა და სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლებას შორის ბალანსის დასაცავად და ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტის იდეის განვითარებისთვის აუცილებელია დახვეწილი, თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი მედია სტანდარტების შემუშავება და კანონმდებლობაში ასახვა.

IV. მედიის ზეგავლენისგან დაცვის მექანიზმები

მედიის ზეგავლენა ნაფიც მსაჯულებზე გამოწვევას წარმოადგენს თითქმის ყველა ქვეყანაში, სადაც ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო ფუნქციონირებს, რასაც სხვადასხვა მეთოდებით უმკლავდებიან. ამ თვალსაზრისით საინტერესოა საქმე – *Sheppard v. Maxwell*,⁸ სადაც ამერიკის უზენაესმა სასამართლომ მნიშვნელოვანი განმარტება გააკეთა და მიუთითა კონკრეტული მექანიზმები, რომლებიც მედიის ზეგავლენისგან დასაცავად შეიძლება იქნას გამოყენებული. კერძოდ, „voire dire“-ს პრინციპი, საქმის განხილვის შეჩერება, საქმის განხილვის გადატანა სხვა ადგილას, მოსამართლის მითითებები ნაფიც მსაჯულებისადმი, **No comment**-ის წესი, ნაფიც მსაჯულთა ე.წ. „სეკვესტირება“/ჩაკეტვა.

განვიხილოთ რას გულისხმობს აღნიშნული მექანიზმები და ასევე სხვა რა სამართლებრივი საშუალებები შეიძლება იყოს გამოყენებული ეფექტურად მედიის ზეგავლენისგან ნაფიც მსაჯულთა დასაცავად.

პირველ რიგში სწორად უნდა იყოს გამოყენებული **Voire Dire**. გამოკითხვის შედეგად წინასწარი განწყობის მქონე კანდიდატი კი უნდა იყოს აცი-

ლებული. შერჩევის სხდომაზე აუცილებელია კანდიდატებს დაესვას შეკითხვები მედიის გავლენაზე. ამერიკის იუსტიციის დეპარტამენტის მიერ რეკომენდირებულია ასეთი შეკითხვების დასმა: „იმ შემთხვევაში, თუ რომელიმე თქვენგანს ნაკითხული აქვს ინფორმაცია მომხდარი ფაქტის შესახებ გაზეთში ან სხვა წყაროებში, შეძლებთ თუ ვერა სრულად უგულვებელყოთ ნაკითხული და საქმეზე გადაწყვეტილება მიიღოთ მხოლოდ სასამართლო დარბაზში წარმოდგენილი მტკიცებულებების საფუძველზე?“⁹

საქართველოში ერთ-ერთი ყველაზე გახმაურებული საქმე, რაც ნაფიცმა მსაჯულებმა განიხილეს, იყო *მ.პ.-ს საქმე*, რომელსაც ბრალი ედებოდა მეუღლის და არასრულწლოვანი შვილის განზრახ მკვლელობაში. ნაფიც მსაჯულთა შერჩევისას იყო მცდელობა ისეთი კანდიდატები გამოერიცხათ, რომლებსაც წინასწარ ჰქონდათ მოსმენილი საქმის შესახებ, თუმცა არავინ იყო დარჩენილი, ვისაც არ ჰქონდა ინფორმაცია ამ საქმეზე. მედიის მიერ საქმის დეტალების ინტენსიური გაშუქების და გარკვეული მტკიცებულებების გასაჯაროების შედეგად საქმის სასამართლო განხილვამდე საზოგადოებრივი აზრი უკვე ჩამოყალიბებული იყო. „თუმცა მსაჯულები იმდენად სწორად იყვნენ პროცედურებზე დაკვალიანებული და იმდენად გამართულად მუშაობდნენ, რომ საზოგადოებრივმა აზრმა გავლენა ვერ მოახდინა.“¹⁰ 2016 წლის 6 ივლისს ვერდიქტი მიღებულ იქნა ერთხმად. არავის, ვინც კი ეს საქმე მოისმინა, არ შეუტანია ეჭვი ვერდიქტის სისწორეში.¹¹

უნდა ითქვას, რომ თანამედროვე პირობებში თითქმის შეუძლებელია ისეთი კანდიდატების შერჩევა, რომლებმაც არაფერი იციან განსახილველი საქმის შესახებ. ამიტომ ფოკუსირება უნდა მოხდეს ისეთ ნაფიც მსაჯულებზე, რომლებმაც მართალია, იციან საქმის შესახებ, მაგრამ შეუძლიათ უარყონ ყოველგვარი წინასწარ შექმნილი აზრი და

⁹ ნაფიც მსაჯულთა შერჩევის პროცესი აშშ-ს იუსტიციის დეპარტამენტის სამართლებრივი მრჩევლის პროგრამის მიერ, აშშ-ს საელჩო.

¹⁰ ინტერვიუ მოსამართლე *ეკა არეშიძესთან*, იხ. საქართველოს სასამართლოს გუშაგი (ხელმისაწვდომია: <https://courtwatch.ge/articles/ekareshidze/>, ბოლოს ნანახია: 03.02.2024).

¹¹ ხელმისაწვდომია: http://pog.gov.ge/news/saapelacio-sasamarTlom-msjavrdebulis_sachivari-daushveblad-scno, ბოლოს ნანახია: 22.12.2023.

⁸ იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლო, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო, წარმოშობისა და განვითარების ისტორია, 2010, გვ. 99-100.

გადაწყვეტილება მიიღონ მხოლოდ სასამართლო პროცესზე გამოკვლეული მტკიცებულებების საფუძველზე.

მედიის ნეგატიური გავლენის შემცირების მექანიზმად ლიტერატურაში აღნიშნულია **საქმის განხილვის შეჩერების** შესახებ იქამდე, სანამ არ დაიკლებს საზოგადოებრივი ინტერესი და მედიის დაინტერესება საქმით.¹² თუმცა ამ შემთხვევაში საქმისადმი მედიის ინტერესი მართალია, მინელეზულია, მაგრამ მხოლოდ დროებით. როგორც კი სხდომა განახლდება, ავტომატურად მედიაც აქტიურდება.

პრევენციული დანიშნულება შეიძლება ჰქონდეს **ადგილმდებარეობის შეცვლას, საქმის განხილვის გადატანას სხვა ადგილას**, სადაც დაბალი იქნება მოსახლეობის ინფორმირებულობის დონე და ასევე ინტერესი საქმის მიმართ, რასაც ითვალისწინებს საქართველოს საპროცესო კანონმდებლობა.¹³ თუმცა აღნიშნული რეგულაცია ვერ იქნება ეფექტური ისეთი პატარა ქვეყნისთვის, როგორც საქართველოა, სადაც ხშირად მთელი ქვეყნის მოსახლეობას აქვს უკვე ჩამოყალიბებული მოსაზრება სასამართლოს მიერ განსახილველ საქმესთან დაკავშირებით და ნაფიცო მსაჯულებიც ამ საზოგადოების წევრები არიან.

მედიის ზემოქმედებისგან ნაფიც მსაჯულთა დაცვის მიზნით, შეიძლება გამოყენებული იყოს **სხდომის თავმჯდომარის განმარტებები ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოსადმი**, რაც ემსახურება კანონიერი და სამართლიანი ვერდიქტის გამოტანას. გარდა ამისა, სხდომის თავმჯდომარის განმარტება იმასთან დაკავშირებით, რომ ვერდიქტი უნდა ემყარებოდეს მხოლოდ სასამართლო პროცესის დროს გამოკვლეულ მტკიცებულებებს, რომ არც ერთი მტკიცებულება არ უნდა იქნეს მიღებული მხედველობაში სხვისი მითითებით, რომ ვერდიქტი არ უნდა იქნეს გამოტანილი ვარაუდის საფუძველზე ან დაუშვებელ მტკიცებულებათა გამოყენებით, ასევე შეიძლება იყოს მიმართული მედიის ზეგავლენისგან ნაფიც მსაჯულთა დაცვისკენ.

¹² იორჰენდი, ლარს/ნიქარიშვილი, კახა, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო (დასავლური სისტემების მიმოხილვა), 2012, გვ. 30.

¹³ იხ. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (შემდგომში შემოკლებულია, როგორც სსსკ) 226-ე მუხლის მე-4 ნაწილი.

საქმეზე *აბდულა ალი* გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ მომჩივნის მტკიცებით ფართო მედია გაშუქების გამო დაირღვა სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება, რასაც ევროპული სასამართლო არ დაეთანხმა.¹⁴ აღნიშნულ საქმეზე სხდომის თავმჯდომარემ ნაფიც მსაჯულებს ასე მიმართა: „თქვენ დგახართ ცდუნების წინაშე, რომ ინტერნეტის მეშვეობით მოიძიოთ და გაიგოთ საქმის შესახებ იმაზე მეტი, ვიდრე იცით, მაგრამ გთხოვთ, ნუ გააკეთებთ ამას... რადგან ინფორმაცია შეიძლება იყოს დაუზუსტებელი, სპეკულაციური და მიკერძოებული. ერთადერთი გზა, რომლითაც შეგიძლია გაიგოთ ყველა მტკიცებულების შესახებ, სასამართლოა...“¹⁵

მოსამართლის განმარტებები გამოსაყენებელი კანონის თაობაზე უფრო ეფექტური იქნება იმ შემთხვევაში, თუ მას თან ერთვის ინსტრუქტაჟი მედიის ზეგავლენის პრევენციის თაობაზე, რაც დაეხმარება ნაფიც მსაჯულებს, „უგულვებელყოფნა ყველაფერი, რაც გარე წყაროებისგან მოისმინეს“.¹⁶ ასევე მნიშვნელოვანია აღნიშნულ განმარტებებთან ერთად შერჩევის სხდომაზე დასახელებულ საკითხებზე სპეციალურად გადაღებული მოკლემეტრაჟიანი ვიდეოების, პლაკატების ჩვენება.

ნაფიც მსაჯულებზე მედიასაშუალებების ზემოქმედების შემცირების ერთ-ერთ საშუალებად ითვლება მხარეებისათვის კომენტარების გაკეთების აკრძალვა – ე.წ. **No comment-ის წესი**, რაც ნიშნავს მოსამართლის მხრიდან ადვოკატებისა და პროკურორებისათვის, ასევე პროცესის სხვა მონაწილეებისათვის საჯაროდ ცალმხრივი და მიკერძოებული განცხადებების გაკეთების, საქმის დეტალების განხილვას აკრძალვას.

ნაფიცო მსაჯულების გადაწყვეტილებებზე მედიის ზეგავლენის კონტროლის საშუალებად მიიჩნევა ნაფიც მსაჯულთა **ჩაკეტვა, იზოლირება**. ამერიკაში იგი გამოიყენება მხოლოდ რეზონანსულ და

¹⁴ *Abdulla Ali v. United Kingdom*, N30971/12, 14/12/2015, პ. 70 (ხელმისაწვდომია: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-155715%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-155715%22]})), ბოლოს ნანახია: 26.07.2024).

¹⁵ *Abdulla Ali v. United Kingdom*, N30971/12, 14/12/2015, პ. 3. (ხელმისაწვდომია: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-155715%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-155715%22]})), ბოლოს ნანახია: 26.07.2024).

¹⁶ ვიდმარი, ნილ/ჰანსი, ვალერი პ., ამერიკელი ნაფიცო მსაჯულები, ვერდიქტი, 2019, გვ. 135.

მეტად გახმაურებულ საქმეებზე და გულისხმობს, ნაფიც მსაჯულთა დისტანცირებას, მათ სასტუმროში გადაყვანას დროებით სასამართლო პროცესის დასრულებამდე ან მხოლოდ თათბირის განმავლობაში, რაც მკაცრი კონტროლის მექანიზმია, რათა მედია გაშუქებამ არ მოახდინოს ზეგავლენა ნაფიცი მსაჯულების გადაწყვეტილებებზე,¹⁷ თუმცა უაღრესად რადიკალური და არაკომფორტულია.

მედიის ზემოქმედების გასანეიტრალებლად გამოიყენება საქმის განხილვის გადაცემა პროფესიონალი მოსამართლისათვის. მაგალითად, ეს ბერკეტი გამოყენებულია კანადაში, იმ შემთხვევაში თუ მხარეები თანახმა იქნებიან. თუმცა აღნიშნული მექანიზმის გამოყენება საქართველოს სინამდვილეში არ იქნება მართებული, ვინაიდან ბრალდებულს შეეზღუდება არჩევანის თავისუფლება.

აღნიშნული მექანიზმების გარდა მედიაზე ზემოქმედების აცილების საშუალებად შეიძლება გამოყენებული იყოს **სასამართლო პროცესის სრულად ან ნაწილობრივ დახურვა**. ასეთ შემთხვევაში მედიასაშუალებებს არ მიეცემათ შესაძლებლობა გადაიღონ და საზოგადოებას აჩვენონ რეპორტაჟები სხდომის დარბაზიდან. თუმცა ამისათვის საჭიროა სსსკ-ის 182-ე მუხლით გათვალისწინებულ სასამართლო განხილვის საჯაროობის შეზღუდვის საფუძვლებს დაემატოს კიდევ ერთი საფუძველი – „ნაფიც მსაჯულებზე მედიის ზემოქმედების თავიდან აცილების მიზნით სხდომის თავმჯდომარე უფლებამოსილია საქმის განხილვა წარმართოს დახურულად.“ ასეთი შეზღუდვა უნდა იყოს გამოყენებული განსაკუთრებულ შემთხვევაში, როცა მედია გაშუქება აშკარად ზიანს აყენებს მართლმსაჯულების განხორციელებას.

მედიის ზეგავლენისგან ნაფიც მსაჯულთა დასაცავად ერთ-ერთ გარანტიას ასევე შეიძლება წარმოადგენდეს **ნაფიც მსაჯულთა თათბირის საიდუმლოება**, რომლის დარღვევაც დანაშაულია და სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას იწვევს.

უფრო ეფექტური მექანიზმი შეიძლება აღმოჩნდეს **მედიისათვის შეზღუდვების დანერგვა**, რაც გულისხმობს მხარეთა მოთხოვნით მედიისთვის ვერდიქტის გამოტანამდე საქმის განხილვაზე ზე-

გავლენის მომხდენი მასალების გაშუქების, სატელევიზიო დებატების აკრძალვას.

მედიის ზეგავლენისგან დასაცავად შეიძლება გამოყენებული იყოს **სსსკ-ის 238-ე მუხლით დადგენილი გარანტიები**. *კერძოდ, ვერდიქტის გამოცხადებამდე ნაფიც მსაჯულებს არ უნდა ეცნობოთ ბრალდებულის ადრინდელი სისხლის სამართლის ან ადმინისტრაციულ პასუხისმგებაში ყოფნის ან ნასამართლობის შესახებ, აგრეთვე ნებისმიერი სხვა მტკიცებულების შესახებ, რომელსაც კავშირი არა აქვს ბრალის დამტკიცებასთან.*¹⁸ აღნიშნული ინფორმაციის მიწოდების აკრძალვა უნდა გავრცელდეს არამხოლოდ მხარეებზე, არამედ მედიასაშუალებებზეც.

ინგლისური მიდგომის გათვალისწინებით ლიტერატურაში გამოთქმულია მოსაზრება, რომ „სასამართლოზე ზეგავლენის მოხდენის განზრახვით პრესაში სტატიის გამოქვეყნება, ან რადიოთი თუ ტელევიზიით გამოსვლა კონკრეტულ საქმესთან დაკავშირებით, რამდენადაც ამან ნაფიც მსაჯულთა ნებაზე ზეგავლენა შეიძლება მოახდინოს, მართლმსაჯულების საქმიანობაში უხემ ჩარევად უნდა დაკვალიფიცირდეს და ჟურნალისტი მიცემულ იქნეს **სისხლის სამართლის პასუხისმგებაში**“,¹⁹ რაც ასევე მედიის ზეგავლენის შემაკავებელ ფაქტორად უნდა იყოს განხილული.

შეიძლება გამოყენებული იყოს სხვა საშუალებებიც, რომლებიც მიმართული იქნება ნაფიც მსაჯულთა შინაგანი რწმენის ფორმირებაზე მედიის ზეგავლენისგან დასაცავად.

V. დასკვნა

ნაფიცმა მსაჯულებმა ვერდიქტი უნდა გამოიტანონ მხოლოდ იმ ინფორმაციაზე დაყრდნობით, რაც მოისმინეს და დაინახეს სასამართლო პროცესზე. თუმცა, არ არის გამორიცხული, რომ ვერ შეძლონ მედიის ზეგავლენისგან, წინასწარ ჩამოყალიბებული აზრებისაგან გათავისუფლება, ვერ მივიდნენ საჭირო კონსესუსამდე, გამოავლინონ უუნარობა, შეფერხდეს სამართალწარმოების პროცესი, დაირღვეს სამართლიანი სასამართლოს უფლება.

¹⁷ Kamisar, Yale A./LaFave, Wayne R./Israel, Jerold H./King, Nancy J., *Advanced Criminal Procedure*, eleventh edition, 2005, pg. 1429.

¹⁸ იხ. სსსკ-ის 238-ე მუხლი.

¹⁹ *ავტორთა კოლექტივი*, ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტი საქართველოში, 2013, გვ. 155.

შესაბამისად, კანონმდებლობა უნდა შეიცავდეს მედიის ზეგავლენისგან ნაფიცი მსაჯულთა დაცვის ეფექტურ მექანიზმებს, რომელთა შესახებაც ნაშრომში გვქონდა საუბარი. საქმის განხილვისას სასამართლომ და მხარეებმა უნდა განსაზღვრონ – მოექცნენ თუ არ ნაფიცი მსაჯულები მედიის გავლენის ქვეშ და რა საშუალებები უნდა იყოს გამოყენებული, რათა ასეთი ზემოქმედების ნიველირებით სამართლიანი სასამართლო მაინც შედგეს.